

Nieuwsbrief ERF Updates - Nummer 24, 2017

Nummer 24, 2017

Redactie: mr. F.M.H. Hoens.

INHOUDSOPGAVE

Hoge Raad

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2017:2840](#) 10-11-2017

Hof

[Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, ECLI:NL:GHARL:2017:9841](#) 14-11-2017

[Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, ECLI:NL:GHARL:2017:9549](#) 31-10-2017

[Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, ECLI:NL:GHARL:2017:9378](#) 31-10-2017

Rechtbank

[Rechtbank Rotterdam, ECLI:NL:RBROT:2017:8899](#) 03-11-2017

[Rechtbank Rotterdam, ECLI:NL:RBROT:2017:8805](#) 01-11-2017

[Rechtbank Rotterdam, ECLI:NL:RBROT:2017:8807](#) 01-11-2017

RECHTSPRAAK

Te weinig rente betaald over achtereenvolgende schenkingen op papier. Alle schenkingen belast volgens artikel 10 SW 1956.

X heeft in de jaren 2004 tot en met 2011 papieren schenkingen van zijn vader ontvangen, waarbij steeds een zakelijke rente is overeengekomen. Vader heeft tijdens leven echter te weinig rente betaald aan X. De inspecteur past bij vaders overlijden artikel 10 SW 1956 (fictief erfrechtelijke verkrijging) toe op alle schuldigeringen. X beroept zich tevergeefs op het besluit van 4 april 2012 (nr. BLKB2012/103M, onderdeel 3.2)

Omdat het daadwerkelijk betaalde rentebedrag (ruim 10.000 euro) hoger is dan de rentebedragen die vader over de schenkingen tot en met 2008 zou zijn verschuldigd (ruim 8.000 euro), zou kunnen worden betoogd dat artikel 10 SW 1956 in zoverre geen toepassing vindt. Maar de door vader daadwerkelijk betaalde rentebedragen kunnen in geen enkel jaar worden aangesloten bij de door hem verschuldigd geworden rentebedragen; aansluiting is cijfermatig niet mogelijk en ook niet op basis van de door vader gehanteerde omschrijving van de overboeking op de bankafschriften. Ook is niet alle tot het moment van overlijden verschuldigd geworden rente daadwerkelijk betaald. In een dergelijk geval dient, aldus het hof, artikel 10 SW 1956 te worden toegepast op alle schuldig erkende bedragen.

Instantie: Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden

Datum uitspraak: 14-11-2017

ECLI: ECLI:NL:GHARL:2017:9841

Zaaknummer: 15/01482

Rechters: B.F.A. van Huijgevoort, A.J. Kromhout en W.M.G. Visser

Wetsartikelen: 10 SW 1956

RECHTSPRAAK

Verwerping nalatenschap, vereffening mede in het belang van schuldeisers van de verwerpende erfgenaam en schuldsanering.

X verzoekt om toepassing van de wettelijke schuldsaneringsregeling. Dit vereist een problematische schuldensituatie (art. 284 lid 1 Fw). De rechtbank wijst het verzoek af.

X heeft de nalatenschap van haar vader – een erfdeel van 40.000 à 50.000 euro – verworpen. Een van de schuldeisers van X heeft de rechtbank verzocht de nalatenschap mede in het belang van schuldeisers van X te vereffenen (art. 4:205 BW). Dit verzoek wordt waarschijnlijk toegewezen, waarna deze schuldeisers zich op de verworpen nalatenschap kunnen verhalen (art. 4:219 BW). Om die reden is nu niet vast te stellen of X in een problematische schuldensituatie verkeert.

Maar zelfs als sprake zou zijn van zodanige schuldensituatie, dan was X nog niet toegelaten tot de schuldsaneringsregeling, omdat X niet te goeder trouw is geweest. X had haar erfdeel moeten gebruiken om haar schuldeisers zo veel mogelijk te voldoen. Het feit dat X een onderhoudsverplichting heeft jegens haar dochter en deze dochter bij plaatsvervulling de nalatenschap heeft ontvangen, doet hier niet aan af. De onderhoudsverplichting jegens de dochter gaat niet zover dat de schuldeisers van X hier de dupe van mogen worden.

Instantie: Rechtbank Rotterdam

Datum uitspraak: 03-11-2017

ECLI: ECLI:NL:RBROT:2017:8899

Zaaknummer: C/10/535104 / FT EA 17/1904

Rechters: V.M. de Winkel

Wetsartikelen: 4:205 BW, 4:219 BW en 284 Fw

RECHTSPRAAK

Executeur zonder recht van bezit op het verkeerde spoor door onjuiste verklaring van executele.

Surinaams recht is van toepassing op de onderhavige, in 2005 opengevallen nalatenschap (art. 1 Wet conflictenrecht erfopvolging). Erflater heeft X tot executeur-testamentair benoemd, evenwel zonder X het recht van bezit te verschaffen. Dit betekent (art. 1036 Surinaams BW) dat X de nalatenschap aan de erfgenamen moet afgeven of in hun macht moet stellen.

Een Surinaamse notaris heeft in 2005 aan X per abuis een verklaring van executele afgegeven waarin bevoegdheden van X zijn vastgesteld, alsof X het recht van bezit had. In 2009 is deze verklaring ingetrokken door de notaris.

De erfgenamen vorderen van X afgifte van de oorspronkelijke nalatenschap en schadevergoeding uit onrechtmatige daad (art. 6:162 BW), voor zover goederen niet meer aanwezig zijn.

Het feit dat X dwaalde omtrent de rechtmatigheid van haar handelen – zij handelde alsof zij het recht van bezit had – verhindert niet dat zij in beginsel onrechtmatig handelde en schadeplichtig is.

Doordat X heeft gehandeld als een executeur met bezit, heeft zij de verplichting op zich geladen om rekening en verantwoording af te leggen aan de erfgenamen over het gevoerde beheer.

Instantie: Rechtbank Rotterdam

Datum uitspraak: 01-11-2017

ECLI: ECLI:NL:RBROT:2017:8805

Zaaknummer: C/10/382747 / HA ZA 11-1652

Rechters: A. Eerdhuijzen

Wetsartikelen: 4:145 BW en 6:162 BW

RECHTSPRAAK

Hoofdelijk bedrijfskrediet. Aansprakelijkheid en verhaal bij vereffening nalatenschap en ontbonden huwelijksgemeenschap.

M overlijdt in 2015 en laat zijn tweede echtgenote (V2) en twee kinderen uit zijn eerste huwelijk achter. Het eerste huwelijk (met V1) is door echtscheiding geëindigd. De toen ontbonden huwelijksgemeenschap is bij overlijden nog onverdeeld. Vader is met V2 eveneens zonder huwelijkse voorwaarden gehuwd. Zijn nalatenschap vererft volgens de wettelijke verdeling (art. 4:13 BW) tussen V2 en beide kinderen, zij hebben allen beneficiair aanvaard.

M en V1 dreven tijdens hun huwelijk samen een onderneming in een vof. Bij de ING Bank hebben zij in dat verband hoofdelijk een bedrijfskrediet afgesloten. Na M's overlijden vordert de ING Bank hoofdelijke veroordeling van V1 en – mede op basis van artikel 4:184 lid 2 onder d BW – V2 en de beide kinderen tot aflossing van de kredietschuld. Deze vordering slaagt alleen ten aanzien van V1.

V2 is aansprakelijk voor de schuld van erflater, dat wil zeggen voor zijn aandeel daarin (art. 4:182 lid 2 BW). Daaraan doet niet af dat de eerste huwelijksgemeenschap nog niet is verdeeld.

De aansprakelijkheid van de kinderen is beperkt tot de vordering die zij op V2 verkrijgen (art. 4:13 lid 3 BW) en die nu nog onvoldoende bepaalbaar is.

V2 en de kinderen zijn niet hoofdelijk aansprakelijk voor de totale kredietschuld, van hoofdelijkheid in de zin van artikel 6:6 BW is na erflaters overlijden geen sprake meer.

V2 voert de (lichte) wettelijke vereffening van de nalatenschap uit mede namens de kinderen als vereffenaars (art. 4:195 BW). Zij is daarin niet verwijtbaar tekortgeschoten, zodat haar eigen vermogen niet voor verhaal van nalatenschapsschulden vatbaar is (art. 4:184 lid 2 onder d BW). Het eigen vermogen van de kinderen is ook niet voor verhaal vatbaar (art. 4:184 lid 2 onder a BW juncto art. 4:14 BW).

In een eerder vonnis is voor recht verklaard dat de helft van de – bij een notaris in depot gehouden – verkoopopbrengst van de voormalige echtelijke woning uit het eerste huwelijk, aan V1 toekomt en de andere helft tot de nalatenschap behoort. In aansluiting hierop verklaart

de rechtbank nu voor recht dat de eerste helft (van V1) voor de ING Bank uitwinbaar is. Wat betreft de andere helft moet de vereffening van de nalatenschap eerst worden afgewacht.

Instantie: Rechtbank Rotterdam

Datum uitspraak: 01-11-2017

ECLI: ECLI:NL:RBROT:2017:8807

Zaaknummer: C/10/516842 / HA ZA 16-1410

Rechters: A. Eerdhuizen

Wetsartikelen: 4:13 BW, 4:14 BW, 4:182 BW, 4:184 BW, 4:195 BW en 6:6 BW

RECHTSPRAAK

Schenkbelasting. Aanvang navorderingstermijn bij ontbreken aangifte.

Dit betreft de sprongcassatie op het vonnis van Rechtbank Gelderland van 17 januari 2017, ECLI:NL:RBGEL:2017:269.

Moeder heeft begin 1997 aan haar dochter ruim 465.000 gulden geschonken. Voor dit bedrag is begin 1998 schenkingsaangifte gedaan. In 2014 wordt de Belastingdienst bekend dat moeder in 1997 ook nog tegoeden op een Zwitserse bankrekening heeft geschonken aan deze dochter.

In geschil is of de aangifte in 1998 ook geldt als aangifte voor de Zwitserse schenking. Zo ja, dan is de navorderingstermijn van 12 jaar aangevangen in 1997 en inmiddels verstreken (art. 66 lid 1 onder 2 SW 1956, art. 46 lid 1 SW 1956 (tekst 1997)).

Volgens de rechtbank kon de aangifte voor de schenking van 465.000 gulden niet ook gelden als aangifte voor de Zwitserse schenking. De belastingdienst was bekend met de eerste schenking, maar kon niet bekend zijn met de tweede schenking. De navorderingstermijn van 12 jaar is dan pas aangevangen na de dag van inschrijving van de akte van overlijden van de schenker (in casu 2004) en niet al bij de schenking in 1997. In sprongcassatie beroept dochter zich op artikel 28 SW 1956 (samentelling van schenkingen in een kalenderjaar).

Volgens de Hoge Raad geeft de rechtbank geen blijk van een onjuiste rechtsopvatting.

Blijkens de totstandkomingsgeschiedenis heeft de wetgever kennelijk beoogd de verlengde navorderingstermijn op een later tijdstip te doen ingaan indien de inspecteur onkundig was van de handeling die ingevolge (thans) artikel 1 lid 7 SW 1956 als schenking wordt aangemerkt (hierna: de schenkingshandeling). Met die kennelijke bedoeling van de wetgever is in overeenstemming te achten dat per schenkingshandeling voor de toepassing van de bijzondere navorderingsregeling wordt beoordeeld of al dan niet (tijdig) aangifte is gedaan. Dat sluit ook aan bij het uitgangspunt dat het recht van schenking en de schenkbelasting niet geheven worden over een bepaald tijdvak, maar als een zogenoemde tijdstipbelasting ter zake van elke afzonderlijke schenkingshandeling. Anders dan het cassatiemiddel betoogt, leidt artikel 28 SW 1956 niet tot een ander oordeel. Dat artikel beperkt zich ertoe – mede gelet op

zijn plaats in Hoofdstuk III van de Successiewet – te voorkomen dat de hoogte van het verschuldigde recht wordt verminderd door één schenking door ouder(s) aan een kind binnen een betrekkelijk kort tijdverloop te splitsen in meer schenkingen. Er is geen reden te veronderstellen dat de wetgever aan dit artikel een ruimer toepassingsbereik heeft willen geven.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 10-11-2017

ECLI: ECLI:NL:HR:2017:2840

Zaaknummer: 17/01037

Rechters: R.J. Koopman, M.A. Fierstra, Th. Groeneveld, J. Wortel en A.F.M.Q. Beukers-van Dooren

Wetsartikelen: 1 SW 1956, 28 SW 1956, 46 SW 1956 en 66 SW 1956

RECHTSPRAAK

Geen inschrijving op zelfde woonadres, geen partnervrijstelling voor mantelzorger.

De moeder van B is in 2015 overleden. B gaf haar sinds 2005 tot moeders overlijden intensieve zorg, waarvoor B een mantelzorgcompliment ontving. B stond niet op hetzelfde adres ingeschreven als moeder. In geschil is of B recht heeft op de partnervrijstelling voor de erfbelasting (art. 32 SW 1956, art. 1a SW 1956). B beroept zich onder meer op artikel 1 Eerste Protocol van het EVRM (ongestoord genot van eigendom).

Volgens het hof heeft B geen recht op de partnervrijstelling. Het objectieve criterium waarvoor de wetgever koos in artikel 1a SW 1956 – de inschrijving basisregistratie personen – levert geen schending van het EVRM op. Er is hier evenmin sprake van een individuele en buitensporige last voor B, nu de heffing 10% van de verkrijging bedraagt (vgl. HR 17 maart 2017, nr. 15/04187, ECLI:NL:HR:2017:441 en HR 19 juni 2015, nr. 14/04081, ECLI:NL:HR:2015:1673). Het hof voegt hieraan toe dat B om haar moverende redenen niet is overgegaan tot de vereiste inschrijving.

Instantie: Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden

Datum uitspraak: 31-10-2017

ECLI: ECLI:NL:GHARL:2017:9378

Zaaknummer: 16/01481

Rechters: B.F.A. van Huijgevoort, A.J. Kromhout en W.M.G. Visser

Wetsartikelen: 1a SW 1956, 32 SW 1956 en 1 EP EVRM

RECHTSPRAAK

Geen inschrijving op zelfde woonadres, geen partnervrijstelling en -tarief voor mantelzorger.

Achterneef A erft in 2013 van erflater. A was mantelzorger van erflater, maar stond niet op hetzelfde adres ingeschreven in de basisregistratie personen. In geschil is of A recht heeft op de partnervrijstelling en het partner- of kindtarief in de erfbelasting. A beroept zich in beide gevallen tevergeefs op Europees recht (o.a. art. 1 EP EVRM, 14 EVRM, 26 IVPBR).

Het hof acht het onderscheid in successietarief tussen dat voor partners en kinderen enerzijds en dat voor derden anderzijds (art. 24 SW 1956) niet in strijd met Europees recht. Het hof verwijst hiervoor naar HR 19 oktober 2007, nr. 41938, ECLI:NL:HR:2007:AZ1715 en HR 15 oktober 2010, nr. 09/03561, ECLI:NL:HR:2010:BO0407, welke arresten volgens het hof, ook na de wijziging van de Successiewet 1956 in 2010, hun betekenis hebben behouden voor de tariefgroepindeling en het tarief in die wet.

A heeft evenmin recht op de partnervrijstelling (art. 32 SW 1956, art. 1a SW 1956), omdat A niet op hetzelfde adres als erflater stond ingeschreven.

Instantie: Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden

Datum uitspraak: 31-10-2017

ECLI: ECLI:NL:GHARL:2017:9549

Zaaknummer: 16/00958

Rechters: A.J. Kromhout, B.F.A. van Huijgevoort en W.M.G. Visser

Wetsartikelen: 1a SW 1956, 24 SW 1956, 32 SW 1956, 1 EP EVRM, 14 EVRM en 26 IVPBR